

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Martina Kříže a soudců Mgr. Věry Jachurové a Mgr. Bc. Jana Schneeweise v právní věci

žalobkyně: Z. Š.

proti

žalované: Česká advokátní komora
se sídlem Praha 1, Národní třída 16

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 20. 9. 2024 č.j. 10.04-000055/24-0002

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobou podanou u Městského soudu v Praze se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí žalované označeného v záhlaví tohoto rozsudku (dále též „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaná rozhodla tak, že žalobkyni se advokát k poskytnutí právní služby za úplatu podle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (dále jen „zákon o advokacii“) neurčuje.
2. V napadeném rozhodnutí žalovaná uvedla, že žádostí ze dne 20. 8. 2024 (dále jen „žádost“) požádala žalobkyně o určení advokáta k poskytnutí úplatné právní služby dle § 18c zákona o advokacii k zastoupení v řízení o ústavní stížnosti proti rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 6. 2024 č.j. 5 As 161/2023-27. V příloze k žádosti pod bodem 3 žalobkyně uvedla, že jména dvou advokátů, kteří odmítli právní službu ve věci poskytnout, neuvádí. Žalobkyně tedy nedoložila, že by jí nejméně dva advokáti k její žádosti právní službu odmítli

Shodu s prvopisem potvrzuje I. V.

poskytnout. Neosvědčila tak nemožnost zajištění si právní služby jinak, tj. na smluvním základě, jak upravuje § 18 odst. 2 zákona o advokacii. Žalovaná zdůraznila, že je zcela v dispozici žalobkyně, které advokáty a jakým způsobem osloví. Žalobkyni jsou velmi dobře známy zákonné podmínky určování advokátů k poskytování právních služeb žalovanou, neboť je jedním z nejčastějších žadatelů o zajišťování si právní pomoci tímto způsobem. Žalobkyně tedy nesplnila podmínky dle § 18 odst. 2 a § 18c odst. 3 zákona o advokacii, s nimiž zákon o advokacii spojuje vznik práva na určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu, a z toho důvodu nebylo její žádosti vyhověno.

3. Žalobkyně v žalobě předeslala, že v podání ze dne 20. 8. 2024, které přiložila k žádosti, uvedla své pochybnosti o zákonnosti přílohy č. 5 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 120/2018 Sb., neboť lze důvodně pochybovat o zákonnosti požadavku uvádět v žádosti jména dvou advokátů, kteří odmítli právní službu ve věci poskytnout, jelikož nový formulář žádosti „za úplatu“ je totožný s formulářem žádosti přede dnem 1. 1. 2024, který je nadále určený pro „bezplatné“ poskytnutí právní služby. Tento nový formulář vychází z nového znění § 18c odst. 4 věta druhá zákona o advokacii, které se týká žádosti o poskytnutí právní služby „bezplatně“, nikoli „za úplatu“. Vzhledem k tomu, že nový formulář žádosti „za úplatu“ nemá oporu v § 18 odst. 2 a v § 18c odst. 3 ve spojení s § 18c odst. 2 zákona o advokacii, v nichž se nové rozlišení na poskytnutí právní služby „bezplatně“ a „za úplatu“ neprojevovalo, nelze dospět k závěru, že žalobkyně nesplnila podmínky dle § 18 odst. 2 a § 18c odst. 3 zákona o advokacii.
4. Žalobkyně namítla, že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné s ohledem na neurčitost výroku, v němž není uvedeno, v jaké věci se advokát neurčuje.
5. Dále namítla, že výrok napadeného rozhodnutí je vnitřně rozporný, neboť zákon o advokacii ve znění účinném ode dne 1. 1. 2024 nepočítá s určením advokáta za úplatu ve svém ustanovení § 18 odst. 2.
6. Namítla rovněž nezákonnost napadeného rozhodnutí s ohledem na nález Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2023 sp. zn. Pl. ÚS 44/21. Novela zákona o advokacii nemá žádnou spojitost se zákonem č. 349/2023 Sb. (část osmnáctá, články XXX a XXXI), která vyžadovala společné projednání zákonodárcem, což svědčí o tom, že novela zákona o advokacii je pouze „přílepem“ k zákonu č. 349/2023 Sb. Novela zákona o advokacii se tedy neprojevila v ustanovení § 18 odst. 2, neboť toto ustanovení nadále obsahuje pouze právo na určení advokáta k poskytnutí a) právní porady podle § 18a a b) právní služby podle § 18c, tj. bezplatné právní služby. Jelikož nový formulář žádosti „za úplatu“ nemá oporu v § 18 odst. 2 a v § 18c odst. 3 ve spojení s § 18c odst. 2 zákona o advokacii, nelze dospět k závěru, že žalobkyně nesplnila podmínky dle § 18 odst. 2 a § 18c odst. 3 zákona o advokacii.
7. Žalobkyně navrhla, aby soud zvážil, zda novela zákona o advokacii není protiústavní ve smyslu čl. 95 odst. 2 Ústavy a předložil věc Ústavnímu soudu k posouzení uvedené otázky.
8. Žalovaná navrhla zamítnutí žaloby. Poznamenala, že žalobkyně se s žádostmi o určení advokáta k poskytnutí právní služby na žalovanou obrací setrvale. V označené věci byla ústavní stížnost ze strany žalobkyně podána, ačkoli v žádosti neuvedla, zda si ústavní stížnost podala sama (bez právního zastoupení). Žalované je známo, že usnesením ze dne 24.

9. 2024 sp. zn. II. ÚS 2410/24 byla ústavní stížnost žalobkyně odmítnuta. Žalobu přitom žalobkyně podala dne 27. 11. 2024, kdy jí již muselo být zřejmé, že ani případný procesní úspěch v soudním řízení jí neumožní „obnovit“ řízení před Ústavním soudem. Žalovaná dále odkázala na bod 12 odůvodnění usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 5. 2024 č.j. 6 Afs 79/2024-20, v němž se soud zabýval principem *vigilantibus iura*, jehož uplatnění se žalovaná v řadě řízení před různými senáty správního soudu dovolává. Předmětné řízení se tak stalo sporem akademickým, jelikož žalobkyni *prima facie* nejde a nemůže jít o skutečnou ochranu jejích veřejných subjektivních práv.
9. Ve vztahu k žalobní argumentaci žalovaná zdůraznila, že k žádosti je nutné doložit vyjádření oslovených advokátů, že poptávanou službu odmítají poskytnout. Podotkla též, že žalobkyně jako žadatelka nebyla poučována o aktuálních podmínkách určování advokátů, neboť tohoto poučení se jí již dříve dostalo sdělením žalované č.j. 10.32-000052/24-0002 ze dne 6. 2. 2024.
10. Žádost podala žalobkyně v létě 2024, tj. již za účinnosti zákona č. 349/2023, který se týká i novely zákona o advokacii. Tato novela přinesla nově znění § 23 odst. 5, které je ovšem nutno číst ve vztahu k ustanovení § 18c odst. 3 zákona o advokacii. Zákonodárce ovšem ani novelou provedenou uvedeným zákonem nezměnil znění § 18 odst. 2 zákona o advokacii. Žalobkyně neosvědčila dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii to, že by si nemohla zajistit poskytnutí právních služeb jinak.
11. V podání ze dne 14. 5. 2025 žalobkyně sdělila, že se nařízeného jednání nezúčastní a svou neúčast na ústním projednání věci omluvila. Dále zdůraznila, že jí nemůže být na újmu nezájem žalované na určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu žadatelům, kteří nesplňují podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních právních předpisů a ani si nemohou zajistit poskytnutí právních služeb jinak. Protože povinnosti mohou být ve smyslu čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích, nelze implicitně dojít k závěru, že si žalovaná může bez výslovné zákonné právní úpravy nastavit pravidla a podmínky pro určení advokáta za úplatu tak, že ztíží žadateli přístup k soudu. Mezeru v zákoně může odstranit pouze zákonodárce, který však žádné podmínky pro určení advokáta za úplatu v novele zákona o advokacii ve znění od 1. 1. 2024 jasně, určitě a srozumitelně nevyjádřil.
12. Z ústního jednání, které se konalo dne 20. 5. 2025, se oba účastníci písemně omluvili.
13. Při rozhodování o žalobě soud vycházel zejména z následující právní úpravy:
14. Podle § 18 odst. 2 písm. b) zákona o advokacii ten, kdo nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních právních předpisů a ani si nemůže zajistit poskytnutí právních služeb jinak (dále jen „žadatel“), má právo, aby mu Komora na základě jeho včasné žádosti určila advokáta k poskytnutí právní služby podle § 18c.
15. Podle § 18c odst. 1 zákona o advokacii žadatel, který není ve věci, v níž žádá poskytnutí právní služby, zastoupen jiným advokátem nebo osobou podle § 2 odst. 2 písm. a), má právo, aby mu Komora určila advokáta k poskytnutí právní služby. V téže věci může být žadateli určen Komorou advokát pouze jednou; to neplatí, odmítne-li v této věci dříve určený

advokát poskytnout právní služby z důvodů uvedených v § 19, nebo nastane-li situace uvedená v § 20 odst. 2.

16. Podle § 18c odst. 3 zákona o advokacii nejde-li o poskytnutí právní služby na náklady státu podle § 23 odst. 3, je žadatel povinen v žádosti podle odstavce 2 doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů.
17. Podle § 23 odst. 3 zákona o advokacii, byl-li advokát určen podle § 18c k poskytnutí právní služby bezplatně a spočívá-li právní služba v zastoupení v řízení před orgány veřejné správy a v řízení před Ústavním soudem, hradí jeho odměnu stát podle právního předpisu upravujícího mimosmluvní odměnu, není-li stanoveno jinak. V ostatních věcech má advokát určený podle § 18c k poskytnutí právní služby bezplatně pouze nárok na poskytnutí náhrady podle stavovského předpisu. Ustanovení § 22 odst. 1 části věty za středníkem se nepoužije.
18. Podle § 23 odst. 5 zákona o advokacii byl-li advokát určen podle § 18c k poskytnutí právní služby za úplatu, hradí jeho odměnu klient podle právního předpisu upravujícího mimosmluvní odměnu, nedohodne-li se advokát s klientem jinak.
19. Po provedeném řízení soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
20. Soud na úvod podotýká, že se již v minulosti opakovaně zabýval případy, kdy žalobkyně neúspěšně žádala žalovanou o určení advokáta za úplatu po 1. 1. 2024, tedy případy na totožném skutkovém i právním základu. Rozsudkem ze dne 22. 8. 2024, č. j. 10 A 41/2024-47 Městský soud v Praze její žalobu zamítl a kasační stížnost žalobkyně proti uvedenému rozsudku Nejvyšší správní soud odmítl usnesením ze dne 12. 12. 2024, č. j. 2 As 200/2024-28. Obsahově podobnou žalobu žalobkyně Městský soud v Praze zamítl i rozsudkem ze dne 21. 10. 2024, č. j. 18 A 17/2024-42; kasační stížnost žalobkyně proti tomuto rozsudku byla odmítnuta usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2025, č.j. 2 As 249/2024-27. Zmínit je samozřejmě třeba i zamítavý rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 23. 1. 2025 č. j. 15 A 57/2024-53, dále ze dne 20. 2. 2025 č.j. 15 A 56/2024-40, ze dne 11. 3. 2025 č.j. 15 A 109/2024-36 či ze dne 10. 4. 2025 č.j. 15 A 121/2024-43.
21. Na závěrech vyslovených v těchto svých předchozích rozhodnutích soud nadále trvá, nespatřuje žádný rozumný důvod, pro který by se měl od nich odchýlit, a proto na ně na příslušných místech odůvodnění tohoto rozsudku v podrobnostech odkáže.
22. Soud nesouhlasí se žalobkyní, že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné. K této námitce soud uvádí, že zrušení správního rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost je vyhrazeno těm nejzávažnějším vadám správních rozhodnutí, kdy pro absenci důvodů či pro nesrozumitelnost skutečně nelze správní rozhodnutí meritorně přezkoumat (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006-76). Žalobkyně spatřuje nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí v tom, že v jeho výroku není specifikována věc, jíž se napadené rozhodnutí týká. Byť by výrok napadeného rozhodnutí mohl obsahovat označení předmětné žádosti, je zřejmé, že ani žalobkyni nečinilo potíže v napadeném rozhodnutí identifikovat svou žádost ze dne 20. 8. 2024, jelikož

tato je jednoznačně uvedena v odůvodnění napadeného rozhodnutí. Námitka nepřezkoumatelnosti tak důvodná není.

23. Klíčovou otázkou je to, zda pro vyhovění žádosti o určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu byla žalobkyně povinna doložit, že se předtím bezúspěšně pokusila zajistit si poskytnutí konkrétní právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů.
24. Z citované právní úpravy je patrné, že § 23 rozlišuje s účinností od 1. 1. 2024 poskytnutí právní služby bezplatně (odst. 3) na straně jedné a poskytnutí právní služby za úplatu (odst. 5) na straně druhé. Normativní odkaz na § 23 odst. 3 obsažený v § 18c odst. 3 zákona o advokacii tak nabývá nového významu.
25. Přesvědčení žalobkyně, že zákon o advokacii ve znění účinném od 1. 1. 2024 podmínku spočívající v doložení jmen dvou marně oslovených advokátů nestanoví, je hrubým nepochopením zákonné úpravy a rovněž závěrů vyjádřených v rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 21. 10. 2024, č. j. 18 A 17/2024–42. V něm soud mj. uvedl, že „(ž)adatel o určení advokáta pro poskytnutí právní služby tak musí splnit několik kumulativních podmínek podle zákona o advokacii (nesplnění podmínek pro ustanovení soudem, nemožnost si zajistit zastoupení jinak, doložení odmítnutí poskytnutí právních služeb alespoň dvěma advokáty, včasnost, nezastupování jiným advokátem nebo v zákoně uvedenou osobou, absence zneužití nebo zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva, doložení příjmových a majetkových poměrů u žádosti o bezplatnou službu). Nesplnění každé z těchto podmínek pro určení advokáta postačí samo o sobě k tomu, aby žalovaná advokáta konkrétnímu žadateli rozhodnutím neurčila (rozsudky NSS z 28. 7. 2021, č. j. 8 As 138/2021-30, či z 29. 2. 2024, č. j. 7 As 217/2023-28). Tento výklad nebyl překonán ani nálezem Pl. ÚS 44/21. Jak vhodně uzavřel NSS v bodě 19 rozsudku z 27. 6. 2024, č. j. 8 As 22/2024-57, uvedeným nálezem došlo k narovnání podmínek pro žadatele o určení advokáta, tedy těch, kteří o to žádají z důvodu nedostatečného příjmového a majetkového zázemí, s žadateli z jiných, ale neméně významných důvodů (práve pro objektivní nemožnost zajistit si právní služby jinak). Pro žadatele z obou „skupin“ přitom platí stejná sada kumulativních podmínek. Zákon o advokacii jinými slovy nestanoví, že by se na žádost o určení advokáta za úplatu některá z podmínek (vyjma doložení příjmových a majetkových poměrů) neuplatnila.“ (podtržení přidáno)
26. Pro určení advokáta za úplatu bylo tedy povinností žalobkyně splnit podmínku § 18c odst. 3 zákona o advokacii a doložit bezúspěšné oslovení alespoň dvou advokátů. Ve světle případu žalobkyně se tato podmínka jeví jako logická. Určení advokáta žalovanou je až krajní možností poté, co žadatel dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem a nemůže si zajistit poskytnutí právních služeb jinak. Situace, v níž žadatel, který je schopen (zde navíc i ochoten) si právní služby advokáta zaplatit sám, avšak automaticky by se mohl obracet na žalovanou bez nějaké vlastní snahy si advokáta obstarat, by účel § 18 odst. 2 zákona o advokacii popírala.
27. Žalobkyně ani netvrdí, že by tuto podmínku splnila. Již proto žalovaná její žádosti vyhovět nemohla.
28. Lze shrnout, že žalobkyně požádala žalovanou o určení advokáta za úplatu ve smyslu § 23 odst. 5 zákona o advokacii s tím, že bude hradit i jeho odměnu. Z tohoto důvodu

Shodu s prvopisem potvrzuje I. V.

se proto nemohlo jednat o případ hrazení odměny advokáta státem ve smyslu § 23 odst. 3 zákona o advokacii, a žalobkyně tak byla povinná dle § 18c odst. 3 zákona o advokacii doložit, že se bezúspěšně pokoušela oslovit alespoň dva advokáty. Protože tak neučinila, nesplnila podmínky pro vyhovění své žádosti.

29. Žalobkyně se mylí v názoru, že v případě části osmnácté zákona č. 349/2023 Sb., která novelizuje zákon o advokacii, se jedná o přílepek. O tzv. přílepek se jedná v případě, kdy je jím do daného zákona vnesena obsahově zcela nesouvisející materie, než jakou chce regulovat projednávaný zákon ve svém původním znění, jak byl předložen navrhovatelem (srov. např. nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 77/06). Novela zákona o advokacii (část osmnáctá zákona č. 349/2023 Sb.) však již byla obsažena v původním vládním návrhu, tedy již sám předkladatel měl v úmyslu regulovat dané společenské vztahy. Nestalo se tak až pozměňovacím návrhem v zákonodárném sboru zcela mimo záměr původního navrhovatele zákona (v tomto případě vlády).
30. Soud dále konstatuje, že Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 44/21 shledal protiústavnost napadeného ustanovení zákona o advokacii v tom, že z poskytnutí právní pomoci paušálně vylučuje žadatele, kteří se nemohou právní pomoci domoci z jiných důvodů než příjmových a majetkových poměrů. Dle názoru soudu zákon o advokacii po novele provedené zákonem č. 349/2023 Sb., v reakci na citovaný nález umožňuje určit advokáta za zákonem stanovených podmínek i osobám, které žádají právní pomoc za úplatu. Ostatně ani sama žalobkyně nad rámec své argumentace o přílepku neuvádí žádné konkrétní a srozumitelné důvody, proč by znění zákona o advokacii provedené novelou č. 349/2023 Sb., mělo být v rozporu s ústavním pořádkem. Soud tedy neshledal důvod k předložení věci Ústavnímu soudu podle čl. 95 odst. 2 Ústavy.
31. Soud při jednání zamítl návrhy žalobkyně na doplnění dokazování napadeným rozhodnutím a žádostí ze dne 20. 8. 2024 včetně přílohy, neboť tyto listiny jsou součástí správního spisu, jímž se ve správním soudnictví důkaz neprovádí (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2009, č. j. 9 Afs 8/2008-117, č. 2383/2011 Sb. NSS).
32. Soud tedy neshledal žalobu důvodnou, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
33. Výrok o nákladech řízení má oporu v ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s., neboť žalobkyně nebyla ve věci úspěšná a žalované žádné důvodně vynaložené náklady v řízení nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon

advokacie. Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 20. května 2025

Mgr. Martin Kříž v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje I. V.